

I FEDRES ARV

.....
ARKIVINSPILLINGER FRA ENGERDAL

I FEDRES ARV

Denne CD-utgivelsen bygger på kasset-utgivelsen med samme navn fra 1985, men med noen tilføyelser av lydmateriale og tekst for å tilpasses CD-formatet.

Kassetten «I fedres Arv, Engerdals-tradisjon» ble presentert slik:

«At denne kassetten kan gis ut skyldes initiativet Engerdal Spellmannslag, med Ingrid og Sigmund Risbakken i spissen, tok til innsamling av folkemusikk i Engerdal. Kulturutvalget stilte seg positivt til dette, og i 1980 ble Olav Sæta kontaktet for å ta seg av det faglige arbeidet.

Utvalget på kassetten er gjort av Odd Ragnar Gjermunds og Olav Sæta, og viser allsidigheten i samlinga av vokal og instrumental tradisjonsmusikk.

For slåttespellets del finner vi nok karakteristiske fellestrekk mellom grendene i Engerdal, men også en mangfoldighet som forteller at folket i denne store kommunen har hatt kontakt med forskjellig nabodistrikter, i sør Trysil, i vest Rendalen, i nord Brekken og Røros og i øst mot Sverige, spesielt i Idre-Särna-traktene.

Kulturutvalget er glad for det gode samarbeidet med spellmannslag, leikarring og Olav Sæta, og håper kassetten vil gi grobunn for styrket interesse for og arbeid med gamle tradisjoner, kanskje også inspirere til nytenking innenfor musikklivet i kommunen.»

Arbeidet med arkivet og kassetten ble gjort i godt samarbeid med daværende kultursjef Bo Berndtsson. Lydmaterialet var basert på innsamlingen Sven Nyhus gjorde for Norsk folkemusikksamling i 1969, og Olav Sæta sin innsamling i perioden 1975–81, for Norsk Folkemusikksamling og for nevnte arkiv i Engerdal. Viktig var også materialet Rolf Myklebust og Dagfinn Grønøset samlet inn for NRK i 1954. Dessuten fins med et par eldre opptak, der en vet lite annet

FOTO UTLÅNT AV OLAV SÆTA

Helmer Kjølvang og Embret Lund.

enn hvem utøveren er. De eldste opptakene er fra dr. O.M. Sandviks voksrullinnspillinger med Johan Elgshøen (1853–1926) fra 1922. Med bosted Flendalen hørte han formelt sett til Trysil da opptaket ble gjort, men slekts- og tradisjonssammenhenger knytter han sterkt til Engerdal.

Kassetten, som ble redigert av Jan Johnsrud, ALB A/S, Hamar, hadde muntlige kommentarer ved Odd Ragnar Gjermunds. Mastertapen til denne produksjonen har det imidlertid vært umulig å finne igjen. Leif Ingvar Ranøien ved Hedmark musikkarkiv har derfor gått tilbake til originalbåndene og hentet ut hvert kutt på nytt. Samlinga på 72 spolebånd inneholder i overkant av 900 kutt, så denne produksjonen byr på en smakebit av dette materialet.

På kassetten innledet Odd Ragnar Gjermunds med «at det ble brukt flere betegnelser på springdansen i Engerdal; i sør runnom, i midtre og vestre deler polsk, og i nordre deler polsk».

1. SPELLMANNSLEKEN, runnom, Engebret Lund (1969), Hylleråsen, fele. Lunds fornavn er også skrevet og uttalt Embret. På andre opptak kaller han denne bare «Mine strenger», som er starten på tilhørende tekststrofe, og oppgir gjerne Embret Kveen og bestefar Gamle-Embret Lund (1848–1903) som tradisjonslinje bakover. Engebret Lund (1903–1992) var også mye brukt i brylluper i distriktet. Det var kanskje nettopp i brylluper denne slåtten ble mest brukt. Spilleoppdragene var ofte

dårlig betalt, og teksten gir en klar oppfordring til danserne om at hvis det skulle være mer musikk, måtte de bidra med en slant!

2. SØLEKEN, runnom, Engebret Lund (1969), fele. Sø betyr sau, og den tilhørende tekststrofa her handler om den som har gjettt bort sø. Runnomer med tekst var ikke uvanlig. Engebret mente teksten til denne runnomen måtte være laget av noen i området rundt Heggeriset med tanke på at det i teksten henvises til det lokale stedsnavnet «Grubben».

3. KOM HER HAN OLA..., Engebret Lund (1969), sang. En av Lunds korte humoristiske viser som ble brukt både som underholdning og til dans.

4. DEN FROMME HELENA, Engebret Lund (1969) sang. Den fromme Helena er ei velkjent vise fra mange deler av landet. Den finnes oppskrevet både av Ludvig Mathias Lindeman og Ole Mørk Sandvik. Denne visa lærte Engebret av sin mor.

5. VALS PÅ TROLLSTILLE. Engebret Lund (1969), fele. Trollstille kalles det når fela er stemt a-e-a-ciss fra dypeste til lyseste streng. Embret var sannsynligvis den eneste som hadde denne nette valsen på repertoaret. Han spilte inn to valser og en runnom på dette stillet.

6. RUNNOM. Hans Kveen, fele, Magne Kveen, trekkspill (1969). Kombinasjonen fele og trekkspill ble bare brukt i begrenset grad til den eldste typen musikk, men brødrene Hans (1919–1987) og Magne

FOTO: KARIN BERGELØKKEN

Hans Kveen.

(1924–2008) Kveen gjorde det. Trekkspillet spilte da mye «basing» på enkle akkorder – noe liknende det en i generasjonene før kunne utføre på fele eller «basfele» (cello), men Magne viser her at en også godt kunne spille melodien. Magne forteller i et intervju fra 1969 at hans eldre brødre kjøpte seg et trekkspill da han selv var syv år gammel. Rett etterpå reiste de i tømmerskogen og lå borte hele uka mens trekkspillet stod igjen hjemme. Da de kom hjem lørdagen hadde Magne allerede lært seg Livet i Finnskogen av Carl Jularbo. Denne navnløse runnomen var trolig lært av faren Embret Kveen fra Heggeriset, som igjen var nevø av Johan Elgshøen.

7. BRUREMARSJ. Hans Kveen, fele (1981). Hans lærte denne, og mye av sitt øvrige repertoar, av faren Embret Kveen (f. 1886). Men han beklaget seg seinere over at han hadde fått lære for få gamle slåtter ordentlig av ham. De han var usikker på fikk han senere justert hos Embret Lund, som også hadde lært slåtter av Embret Kveen.

Johan Sletmoen og mor/datter Malin og Solveig Haugen.

8. LITJHURVEN, runnom. Hans Kveen, fele (1981). Det knyttes tvil til om slåttenavnet var kjent lokalt fra gammelt av. Engebret Lund, i samme tradisjonslinje og med mye kunnskap etter Hans Kveens far Embret Kveen, kjente ikke navnet ved opptakene i 1969, men tok det dels i bruk seinere da varianter av slåtten ble kjent fra andre områder.

9. AK, HVA ER VEL ÅNDENS SMERTE. Kerste Vik, sang. Opptak, trolig utendørs, fra 1951. Kerste Vik (1900–1977) synger denne visa som også finnes i form etter Guttorm Flisen fra Elverum, men da under navnet «Akk hva er vel annen smerte». Dette skal være et skillingstrykk som Alf Prøysen samlet inn til sin visespalte i bladet «Magasinet for alle» på 1950-tallet. Det oppgis ikke opprinnelse til visen, som også er tatt med i samlingen De gamle visene med Alf Prøysen, utgitt på Forlaget For Alle i 1972.

10. GEITLOKK, SAULOKK, Magna Eggen (1969). Til gjitt og sø (geit og sau) hadde de særegne, lokker, gjerne med en del karakteristiske fellestrekk over store områder. Å være god til å lokke hadde høy status blant budeiene. Magna Eggen (1924–1999) var en av dem som var kjent for lokkinga si.

11. SAULOKK MED TRALL. Solveig Haugen (1969). Solveig Haugen (1920–

2003) lokker på sau ute i naturen. I hennes versjon er også en runnomtrall hengt på, den samme leken som spor 2, også med en ettersleng.

12. KULOKK. Malin Haugen (1954). Malin (1880–1974) var mor til Solveig (spor 11), fra ei svært musikalsk slekt fra «sjølve» Engerdal. Per Solvang og Johan Sletmoen var hennes brødre.

13. LALING. Malin og Solveig Haugen (1954). Laling var en form for kommunikasjon utendørs, dels over relativt store avstander, særlig knyttet til gjeting.

14. POLSKEN HASS PER NYSTED. Per Solvang og Johan Sletmoen, feler (1954). De to utøverne var brødre, men aldersforskjellen var på omlag 20 år. Når en person, kanskje en god danser eller spelemann, likte en spesiell slått ekstra godt kunne denne personens navn knyttes til slåtten i lokalmiljøet. Denne polsken var en slått Per Nysted satte ekstra høyt. Dette opptaket (også de to neste kuttene) vitner om en svært livat seanse, der brødrene spiller særdeles energisk i gammel samspillmåte, grovt og grant (oktavspill).

15. PRILLARGURIMARSJEN. Per Solvang og Johan Sletmoen, feler (1954). Per Solvang (1878–1966) og Johan Sletmoen (1898–1976) spilte mye sammen. Denne marsjen er trolig den mest brukte i området, og er registrert i minst åtte varianter der variasjonen i form og detaljer kan være betydelig. Det er bare Solvang/Sletmoen som har det spesielle navnet på slåtten. Navnet er kjent i Gudbrandsdalen (men ikke denne slåtten), der flere slåtter knyttes til Prillar-Guri, og dermed legenden om

FOTO UTLÅNT AV SIGNE DREIVSJØ

Helge Risbakken og Oddvar Sjøvold spiller i bryllup på Risbakken i 1930.

Sinclair, «Skottetoget» og slaget ved Kringen i 1612. Hva den konkrete sammenhengen her kan være, er ukjent.

16. HA HALA..., polsk. Per Solvang og Johan Sletmoen, feler, Per Nysted, sang (1954). Festen fortsetter under opptaket. Leken er godt kjent, men teksten her er Per Nysted alene om å syng inn for arkivet. I seinere år har denne feleslåtten blitt mye knyttet til Embret Lund, og er kalt Embret.

17. POLSK, etter Per Solvang. Helmer Kjølvang, fele, Helge Risbakken, trekkspill (1980). Disse to, bosatt i Sundet og Engerdalssetra, var i familie og spilte atskillig sammen til dans. Samspill på liknende måte som nevnt under kutt 6. Polsken var stort sett knyttet til fela. Mindre vanlig var det at en tok i bruk instrumenter som trekkspill, durspill og munnspill til denne musikken. Fela var nesten enerådende i distriktet frem

FOTO UTLÅNT AV SIGNE DREVSJØ

Helmer Kjølvang og Kristoffer Kristoffersen Risbakken. Bilde tatt i 1920.

til 1920-tallet da trekkspillet tok mer og mer over i sosiale lag og til dans. Trekkspillet var i en periode et instrument som det også var svært delte meninger om. Det er også snakket om at i alle fall en felespiller la fela på hylla i protest mot dette «moderne» instrumentets inntog i bygda. Likevel finnes det unntak hvor fele og trekkspill ble brukt i samspill til runnom. Helmer Kjølvang (1899–1988) og Helge Risbakken (1914–1985) var gode representanter for denne samspillformen.

18. *VESTIGUTEN*, polsk, etter Hans Granerud / Per Solvang. Helmer Kjølvang, fele (1980). Hans Granerud var Per Solvangs onkel. Denne er innspilt av flere, under forskjellige navn. Vestiguten var Per Femundsenden fra Engerdal.

19. *BRUREMARSJ*. Helmer Kjølvang, fele (1980). Denne er innspilt av mange i Engerdal. Ingen kilde var nevnt ved opp-taket, men Helmers viktigste kilde ellers, Per Solvang, kalte denne Bruremarsjen hass Johan Svingen.

20. *BÅNSULL*. Hildur Nymoen Kviltlen (1906–1997), sang (1980). Til bårsull kunne brukes viser og stubber av mange slag.

21. *BÅNSULL*. Malin Haugen, sang (1969). Det var i all hovedsak kvinnene som forvaltet tradisjonen med bårsuller.

22. *DET ER EN TING...* Malin Haugen, sang (1969). Denne polsk-/ visemelodien har vært kjent flere steder i Nord-Østerdal.

23. *JE VAR SÅ GLA...* Jakob Elgåen, sang (1969). Mange av spillmennene kunne tekstene som hørte til slåttene. Polsmelodien er også kjent i Sør-Trøndelag, men denne artige teksten var det Jakob (1904–1990) og noen i hans familie som bidro med.

24. *POLS*. Jakob Elgåen, fele (1969). Felevariant av nr 23. At spillet hopper mellom oktaver kan være for å farge slåtten, kanskje inspirert av samspillmåten grovt og grant, som han kjente godt. Jakob bygde på egen slektstradisjon, der Oliver Elgåen (1849–1924) var mest omtalt.

25. *POLS*. Jørgen Jensvoll, fele (1969). En original pols, lært i egen slekt, og bare innspilt av Jørgen (1920–2009) og den eldre broren Jakob Elgåen. Jørgen forteller at han fikk byttet til seg fela han bruker på dette opptaket for 4 kilo geitost «trast» (like) etter krigen.

FOTO UTLÅNT AV SIGNE DREVSJØ

Jakob Elgåen og Paul Åsen spiller bryllupsgrøten inn under et Brullup i Elgå i 1931.

26. *SKOTSK*. Jakob Elgåen og Jørgen Jensvoll, feler (1969). Skotsk er en av flere lokale benevelser av polka. Denne melodien skal også ha fungert som marsj.

27. *POLS*. Eilif Enersen, fele (1969). Lært av faren Enok Enersen (1894–1969) fra Drevsjø. Denne var Eilif alene om å spille inn fra Engerdal. Enok var en sentral spellemann på Drevsjø i sin tid, og ble kilde for mange.

28. *REINLENDER*. Eilif Enersen, fele (1977) Lært av faren Enok Enersen. Denne er kjent fra store deler av landet.

29. *MASURKA*. Ingeborg Neby, fele, Marta Nilsen Kviltlen, zither (1981). Denne samspillmåten er lite brukt i Engerdal, men

de to søstrene Ingeborg (1912–2000) og Marta (1907–1992) praktiserte den. Slåtten er etter Enok Enersen.

30. *POLSK* etter Jon Høiberget. Hjalmar Snertmoen, fele (1980), Snerta. Elvdalen har vært et sterkt musikalsk sentrum i Engerdal kommune. Her var minst fire brødre aktive spillmenn: Halldo Høiberget (1865–1951), Hans Elvseter (1870–1961), Halvor Vesterheim (1874–1951) og Jon Høiberget (1882–1963). Sistnevnte var kilde for blant annet sønnen Berhard Høiberget (f. 1929) og Hjalmar Snertmoen (1909–1997) som her spiller en polsk etter Jon Høiberget. Denne er innspilt av flere i Engerdal, bl. a. under navnet «Sæming Sørjoten».

Jon Høiberget m/familie. Bilde tatt i 1928 av Per Embrets.

Olav og Erling Sundet.
Tatt på 1930-tallet.

Engerdal spellmannslag anno 1972. Fra venstre ser man Jørgen Jensvoll, Embret Lund, John Nysted, Magne Solbakken, Jo Gjermunds, Per Brustad og Petter Hansen.

FOTON UTLÅNT AV SIGNE DREVISSJØ

31. *TRE POLSKER*. Torleif Snerten, Elvdalen, munnspill. I Elvdalen finner man også eksempler på at polskan har blitt fremført på munnspill og durspill. Torleif Snerten (f. 1894) var en av utøverne som behersket denne formen til fulle. Ei gruppe leker tett etter hverandre kunne kalles ei polsk-kule. Torleif spilte også durspill.

32. *POLSK*. Olav Sundet, fele (1980). Han hadde sin tradisjon fra nevnte Elvseter-slekt, og polskan er en variant av nr 30. Olav Sundet (1909–1995) spiller her en polsk etter bestefar Hans Elvseter. Olav spilte også mye med sin bror Erling Sundet og han mente selv de var de første i Sundet som spilte fele og trekkspill sammen. De var mest aktive på 20- og 30-tallet.

33. *SKOMAKER'N*, marsj etter Halvor Vesterheim. Andreas Sundet, fele og munnspill (1981). Andreas (1918–2007) var en blind original, med tilsynelatende uslitelig humor og optimisme. Med egen teknisk løsning spilte han fele og munnspill samtidig! Melodien kan være like kurant som skotsk – slik kombinasjonsbruk mellom marsj og skotsk fins i mange tradisjoner.

34. *TOMINE*, runnom, Engerdal Spellmannslag (1979). Navnet Tomine viser til Tomine Vestmo (1844–1930) som skulle være en fremragende danser.

35. *VA' DET JE, HELL VA' DET DU...*, vals, Engerdal Spellmannslag (1979). Denne er en av landets absolutt mest utbredte valser,

og fins med mange tekstvarianter. Spellemannslaget i Engerdal ble startet i 1967 og har 50 års jubileum nå i 2017. Den første tiden var det seks medlemmer i laget; Jo Gjermunds, Per Brustad, Jørgen Jensvoll, Eilif Enersen, Helmer Kjølvang og Engebret Lund.

36. *RUNNOM*. Johan Elgshøen, fele (1922). En svært original slått som Elgshøen (1853–1926) er alene om å ha spilt inn. Voksrull-sylinderen fra 1922 gir, tross dårlig lyd-kvalitet, et godt bilde av gammel spillestil. Elgshøen er også et viktig bindeledd mellom den eldre spellmannsgenerasjonen og de som er representert på denne utgivelsen. Elgshøen var også onkel til Per Solvang og Embret Kveen.

37. *VALS*. Johan Elgshøen, fele (1922). I tillegg til runnomen som var med på kassetten i 1985 (spor 36), har vi her valgt å ta med flere spor fra Dr. O.M. Sandviks voksrullsamling for å gi et bedre innblikk i den eldre spelltradisjonen i Engerdal/Trysil.

38. *GALOPP*. Johan Elgshøen, fele (1922). Selv om det nok var runnom som først og fremst stod på repertoaret til Johan Elgshøen er det også verdt å merke seg at han også anså runddansmelodiene så interessante at han spilte inn både en vals og en galopp i 1922.

39. *KLUNKLEK*, runnom på trollstilt fele. Johan Elgshøen, fele (1922).

THE HERITAGE OF THE FOREFATHERS

This CD release builds upon the cassette of the same name which was released in 1985, but with some additional audio and text in order to suit the CD format.

The cassette, “The Heritage of the Forefathers, Engerdal Tradition”, was presented as follows:

“That this cassette can be released is a result of Engerdal Spellmannslag’s initiative, with Ingrid and Sigmund Risbakken at the fore, to collect folk music from Engerdal. The Culture Committee welcomed this, and in 1980 Olav Sæta was contacted to take care of the academic side of the work.

The selection on this cassette was made by Odd Ragnar Gjermunds and Olav Sæta, and displays just how varied the collection of vocal and instrumental traditional music is.

As regards the fiddle playing, we find characteristic similarities within the villages of Engerdal, but also a diversity that reveals that the people in this large municipality have had contact with different neighbouring districts, Trysil in the south, Rendalen in the west, Brekken and Røros in the north and Sweden to the east, especially in the Idre-Särna area.”

The work with the archive and the cassette was carried out in close collaboration with the then head of culture, Bo Berndtsson. The sound material was based on the collections Sven Nyhus did for the Norwegian Folk Music Collection in 1969, and Olav Sæta’s collections during the period 1975–81 for the Norwegian Folk Music Collection and for the aforementioned archive in Engerdal. Also important was the material Rolf Myklebust and Dagfinn Grønset collected for NRK in 1954.

Furthermore, there are also a few older recordings, where one knows little more than who the performer is. The oldest

Spellmennene Enok Enersen, Gunnar Johnsen og Birger Elvheim i et bryllup ved Nordre Sorken i 1945.

FOTO UTLÅNT AV SIGNE DREVSJØ

recording is a track from Dr. O.M. Sandvik’s wax cylinder recordings with Johan Elgshøen (1853–1926) from 1922. With his residence at Flendalen, he formally belonged to Trysil when the recording was made, but his family and his traditional ties meant that he was strongly connected to Engerdal.

The cassette, which was edited by Jan Johnsrud, ALB A/S, Hamar, had oral comments by Odd Ragnar Gjermunds. It has, however, not been possible to find the master tape of these productions again, so Leif Ingvar Ranøien at Hedmark’s music archive returned to the original tapes and retrieved each track again. The collection of 72 reel-to-reels contains more than 900 tracks, so what is presented here is just a small taste!

1. *SPELLMANNSLEKEN*, *runnom*, Engebret Lund (1969), Hylleråsen, fiddle. Lund’s first name is also written and pronounced Embret. On other recordings, he calls this simply «Mine strenger» (“My strings”), which is how the accompanying lyrics start, and cites Embret Kveen and his grandfather Gamle-Embret Lund (1848–1903) as the traditional lineage. Engebret Lund (1903–1992) also played a lot at weddings in the area. It was perhaps exactly at weddings that this tune was most used. These gigs were not very well paid, and the text clearly urges the dancers, if they wanted more music, to contribute with some money!

2. *SHEEP TUNE*, *runnom*, Engebret Lund (1969), fiddle. ‘Sø’ means sheep, and the corresponding lyrics tell about someone who has lost some of his sheep. *Runnoms* with text were not uncommon. Engebret thought that the text of this *runnom* must have been composed by someone in the area around Heggeriset, given that the text refers to the local place name “Grubben”.

3. *COME HERE, OLA...*, Engebret Lund (1969), song. One of Lund’s short, humorous songs that was used both to entertain and for dancing.

4. *THE PIOUS HELENA*. Engebret Lund (1969) song. The Pious Helena is a well-known song from many parts of the country. It was transcribed by both Ludvig Mathias Lindeman and Ole Mørk Sandvik. Engebret learnt this song from his mother.

5. *WALTZ IN THE TROLLSTILLE TUNING*. Engebret Lund (1969), fiddle. The trollstille tuning is AEAC#. Embret was probably the only one who had this neat waltz in his repertoire. He recorded two waltzes and one *runnom* in this tuning.

6. *RUNNOM*. Hans Kveen, Fiddle, Magne Kveen accordion (1969). The combination of fiddle and accordion was only used to a limited extent in this oldest type of music, but the brothers Hans (1919–1987) and Magne (1924–2008) Kveen did so. The accordion would then play a lot of “bassing” using simple chords - something similar to what one in the previous generations might play on the fiddle or “bass fiddle”.

7. *WEDDING MARCH*. Hans Kveen, fiddle (1981). This was learnt from his father, Embret Kveen, and Hans was the only one who recorded this for the archive. Hans learnt tunes from his father, Embret Kveen (born 1886), but later regretted that he had learnt too few of the old tunes properly from him. The tunes he was uncertain about got corrected later by Embret Lund, who had also learnt tunes from Embret Kveen.

8. *LITJHURVEN*, *runnom*. Hans Kveen, fiddle (1981). There is doubt as to whether the name of this tune was known locally in the past.

9. *OH, WHAT IS THE SOUL'S PAIN*. Kerste Vik, song. Recording, probably outdoors, from 1951. Kerste Vik (1900–1977) sings this song, which is also found in the form in the tradition of Guttorm Flisen from Elverum, but then under a slightly different name.

10. *GOAT CALL*, *SHEEP CALL*, Magna Eggen (1969). There were distinctive calls for goats and sheep, often with a number of distinctive common features over large areas. Being a good goat- or cow-caller carried a high status. Magna Eggen (1924–1999) was one of those known for her calling.

11. *SHEEP CALL WITH DIDDLE*. Solveig Haugen (1969). Solveig Haugen (1920–2003) calls sheep in the wild. In her version, a *runnomtrall* (diddle in the rhythm of a *runnom*) is added to the end, the same tune as Track 2, which also has a coda at the end.

12. *COW CALL*. Malin Haugen (1954). Malin (1880–1974) was the mother of Solveig (track 11), from a very musical family from Engerdal itself.

13. *LALING*. Malin and Solveig Haugen (1954). Laling was a form of communication outdoors, at times over relatively large distances, especially related to herding.

14. *POLSKEN HASS PER NYSTED*. Per Solvang and Johan Sletmoen, fiddles (1954). The two performers were brothers with an age difference of around 20 years. When a person, perhaps a good dancer or a fiddler, particularly liked a special tune, the person's name could be associated with the tune in the local community.

15. *THE PRILLAR GURI MARCH*. Per Solvang and Johan Sletmoen, fiddles (1954). Per Solvang (1879–1966) and Johan Sletmoen (1898–1976) played a lot together. This march is probably the most widely used in the area, and is collected in at least 8 different versions, where the variation in form and detail can be significant.

16. *HA HALA ...*, *polsk*. Per Solvang and Johan Sletmoen, fiddles, Per Nysted, song (1954). The party continues during the recording. The tune is well known, but Per Nysted is the only one who recorded this text for the archive.

17. *POLSK*, in the tradition of Per Solvang. Helmer Kjølvang, fiddle, Helge Risbakken, accordion (1980). These two, from Sundet and Engerdalssætra, were related and played a lot together for dance in a similar way of playing together as mentioned in the information for track 6. The *polsk* was largely

connected to the fiddle. The fiddle was almost exclusively the only instrument in the district until 1920, when the accordion took over more in social gatherings and at dances. The accordion was, for a time, an instrument that was despised in some circles. Nevertheless, there are exceptions where exactly these instruments were used for *runnoms*, here represented by Helmer Kjølvang (1899–1988) and Helge Risbakken (1914–1985).

18. *VESTIGUTEN*, *polsk*, in the tradition of Hans Granerud / Per Solvang (Granerud was Solvang's uncle). Helmer Kjølvang, Fiddle (1980). This has been recorded by several players, under different names.

19. *WEDDING MARCH*. Helmer Kjølvang, Fiddle (1980). This has been recorded by many in Engerdal. No source was mentioned at the recording, but Helmer's most important source, Per Solvang, called this the Wedding March of Johan Svingen.

20. *LULLABY*. Hildur Nymoen Kvilten (1980) Many different kinds of songs and snippets could be used as lullabies. Here performed by Hildur Kvilten (1906–1997).

21. *LULLABY*. Malin Haugen (1969). It was largely the women who maintained the tradition of lullabies.

22. *THERE IS ONE THING...* Malin Haugen, song (1969). This *polsk* / song melody has been known in several places in Nord-Østerdal. Malin was the sister of Per Solvang and Johan Sletmoen.

23. *I WAS SO HAPPY...* Jakob Elgåen, song (1969). This *pols* melody is also known in South Trøndelag, but it was only Jacob (1904–1990) and some in his family who contributed with this funny text.

24. *POLS*. Jakob Elgåen, fiddle (1969). Fiddle version of No. 23. The playing jumps between octaves, possibly to add colour to the tune, inspired perhaps by the style of two fiddlers playing *grovt og grant* (in octaves), which he knew well. Jakob continued his own family tradition, where Oliver Elgåen (1849–1924) was most renowned.

25. *POLS*. Jørgen Jensvoll, fiddle (1969). A tune learnt from his own family, and only recorded by Jørgen (1920–2009) and his considerably older brother, Jakob Elgåen. Jørgen tells the story that he swapped 4 kilos of goat cheese for the fiddle he uses on this recording just after the war.

26. *SKOTSK*. Jakob Elgåen and Jørgen Jensvoll, fiddles (1969). *Skotsk* is one of several local names for a polka. This melody was also used as a march.

27. *POLS*. Eilif Enersen, Fiddle (1969). Learnt from the father, Enok Enersen, from Drevsjø. Only Eilif recorded this one from Engerdal.

28. *REINLENDER*. Eilif Enersen, fiddle (1977) Learnt from his father, Enok Enersen. This is known in large parts of the country.

29. *MASURKA*. Ingeborg Neby, fiddle, Marta Nilsen Kvilten, zither (1981). This combination of instruments is little used in Engerdal, but the two sisters Ingeborg

(1912–2000) and Marta (1907–1992) did so. The tune is in the tradition of Enok Enersen.

30. *POLSK* in the tradition of Jon Høiberget. Hjalmar Snertmoen, fiddle (1980), Snerta. Elvdalen has long been a strong musical centre in the municipality of Engerdal. This tune has been recorded by several players in Engedal, amongst others under the name “*Sæming Sørjoten*”.

31. *THREE POLSKS*. Torleif Snerten, Elvdalen, mouthorgan. In Elvdalen, there are also examples of the *polsk* having been performed on mouthorgan and diatonic button accordion. Torleif Snerten (born 1894) was one of the performers who mastered this form to the fullest. A set of tunes could be called a *polsk-kule*.

32. *POLSK*. Olav Sundet, fiddle (1980). His tradition came from the aforementioned Elveseter family, and this *polsk* is a variant of No. 30. Here, Olav Sundet (1909–1995) plays a *polsk* in the tradition of his grandfather, Hans Elveseter. Olav also played a lot with his brother Erling Sundet and he even thought they were the first in Sundet to play fiddle and accordion together. They were most active in the 1920s and 30s.

33. *THE SHOE MAKER*, march in the tradition of Halvor Vesterheim. Andreas Sundet, fiddle and mouthorgan (1981). Andreas (1918–2007) was blind, and a unique character, with an apparently endless positivity. With his own special technique, he would play the fiddle and the mouthorgan at the same time!

34. *TOMINE*, *runnom*, Engerdal Spellmannslag (1979). The name Tomine refers to Tomine Vestmo (1844–1930), who was apparently an excellent dancer.

35. *WAS IT ME, OR WAS IT YOU...*, Waltz, Engerdal Spellmannslag (1979). This is one of the country’s most widely-played waltzes, and there are many different versions of the lyrics.

36. *RUNNOM*. Johan Elgshøen, fiddle (1922). A very original tune which Elgshøen (1853–1926) alone recorded. The wax cylinder from 1922, despite poor sound quality, gives a good picture of the old style of playing. Elgshøen is also an important link between the older generation of fiddlers and those who are represented on this release. Elgshøen was also an uncle of Per Solvang and Embret Kveen.

37. *WALTZ*. Johan Elgshøen, fiddle (1922). In addition to the *runnom* that featured on the cassette in 1985 (track 36), we have chosen to include more tracks from Dr. O.M. Sandvik’s wax cylinder collection so as to give a better insight into the older playing tradition of Engerdal / Trysil.

38. *GALOPP*. Johan Elgshøen, fiddle (1922). Although Johan Elgshøen’s repertoire probably comprised first and foremost of *runnom*, it is also worth noting that he also considered the more “modern” *runddans* so interesting that he recorded both a waltz and a gallop in 1922.

39. *KLUNKLEK*, *runnom* Johan Elgshøen, fiddle (1922). A “klunklek” in Trollstilt tuning (AEAC#).

TAKK TIL: Olav Sæta, Odd Ragnar Gjermunds, Norsk kulturråd, Tal:lik, Norsk folkemusikksamling, NRK, Signe Drevsjø og alle etterkomere som har vært positive, nysgjerrige og interessert i dette prosjektet.

Opptak ved Olav Sæta og Sven Nyhus. Alle sporene er hentet fra Engerdal kommunes egen samling med spolebånd, bortsett fra spor 14–16 som er ved Rolf Myklebust, spor 28 som er gjort ved Rolf Rønning og kutt 36–39 som er lånt fra Nasjonalbibliotekets samling voksruller etter O.M. Sandvik v/ Norsk folkemusikksamling

Mastring: Fridtjof A. Lindeman/Strype Audio
Grafisk utforming: Eva Karlsson
Tekst: Olav Sæta, Odd Ragnar Gjermunds og Leif Ingvar Ranøien
Oversetting: Sarah-Jane Summers

Forside: Per Solvang. Foto: Anno museum/
Dagfinn Grønset

Embret Lund spiller inn bryllupsgrøten i et bryllup i Buviken.

FOTO UTLÅNT AV SIGNE DREVSJØ

1. *SPELLMANNSLEKEN*, runnom (Engebret Lund) 1.08
2. *SØLEKEN*, runnom (Engebret Lund) 0.46
3. *KOM HER HAN OLA...* (Engebret Lund) 0.20
4. *DEN FROMME HELENA* (Engebret Lund) 1.15
5. *VALS PÅ TROLLSTILLE* (Engebret Lund) 0.55
6. *RUNNOM* (Hans Kveen, Magne Kveen) 0.41
7. *BRUREMARSJ* (Hans Kveen) 2.16
8. *LITJHURVEN*, runnom (Hans Kveen) 1.06
9. *AK, HVA ER VEL ÅNDENS SMERTE* (Kerste Vik) 1.51
10. *GEITLOKK, SAULOKK* (Magna Eggen) 1.07
11. *SAULOKK MED TRALL* (Solveig Haugen) 0.57
12. *KULOKK* (Malin Haugen) 1.18
13. *LALING* (Malin og Solveig Haugen) 0.36
14. *POLSKEN HASS PER NYSTED* (Per Solvang, Johan Sletmoen) 1.21
15. *PRILLARGURIMARSJEN* (Per Solvang, Johan Sletmoen) 1.50
16. *HA HALA...*, polsk (Per Solvang, Johan Sletmoen, Per Nysted) 1.02
17. *POLSK*, etter Per Solvang (Helmer Kjølvang, Helge Risbakken) 0.49
18. *VESTIGUTEN*, polsk, etter Hans Granerud / Per Solvang (Helmer Kjølvang) 0.46
19. *BRUREMARSJ* (Helmer Kjølvang) 1.05
20. *BÅNSULL* (Hildur Nymoen Kvilten) 0.39
21. *BÅNSULL* (Malin Haugen) 0.52
22. *DET ER EN TING...* (Malin Haugen) 0.30
23. *JE VAR SÅ GLA...* (Jakob Elgåen) 0.24
24. *POLS* (Jakob Elgåen) 0.58
25. *POLS* (Jørgen Jensvoll) 1.06
26. *SKOTSK* (Jakob Elgåen, Jørgen Jensvoll) 1.34
27. *POLS* (Eilif Enersen) 1.02
28. *REINLENDER* (Eilif Enersen) 0.55
29. *MASURKA* (Ingeborg Neby, Marta Nilsen Kvilten) 1.36
30. *POLSK* etter Jon Høiberget (Hjalmar Snertmoen) 0.42
31. *TRE POLSKER* (Torleif Snerten) 2.07
32. *POLSK* (Olav Sundet) 0.50
33. *SKOMAKER 'N*, marsj etter Halvor Vesterheim (Andreas Sundet) 1.36
34. *TOMINE*, runnom (Engerdal Spellmannslag) 1.08
35. *VA' DET JE, HELL VA' DET DU...*, vals (Engerdal Spellmannslag) 1.18
36. *RUNNOM* (Johan Elgshoen) 0.43
37. *VALS* (Johan Elgshoen) 0.36
38. *GALOPP* (Johan Elgshoen) 0.39
39. *KLUNKLEK*, runnom (Johan Elgshoen) 0.40